

Ajo-ohje Nuorisotyön kriteeristöön

Tämä kriteeristö on tarkoitettu käytettäväksi kaikissa nuorisotyön työmuodoissa. Kriteeristö rakentuu nuorisotyön suhdeteorian ympärille ja sen avulla tarkastellaan nuorisotyön kasvatuksen laatua eli sitä, mitä nuorisotyössä kasvatuksellisesti tapahtuu. Kriteeristöä voidaan käyttää koko nuorisopalveluiden tasolla tai yksikkökohtaisesti, ja se on sovellettavissa kaiken kokoisissa kunnissa. Kriteeristön tuottamaa arviointitietoa voidaan hyödyntää ja tarkastella yhdessä Kyllin hyvän nuorisotyön arviointipaketin muiden osa-alueiden tuottaman tiedon kanssa. Nuoren yksilöllistä kasvua tuetaan tukemalla nuoren suhteita.

Nuorisotyön suhdeteoria avaa nuorisotyön peruslähtökohtaa, jossa nuori on keskiössä. Nuorisotyö perustuu nuoren tukemiseen hänen sosiaalisessa ympäristössään, ja lähtökohtana voi olla vain nuoren itsensä tarve. Nuorisokasvatus on nuoren itseilmaisun, itsetunnon, itsen hyväksymisen tai itseksi tulemisen tukea. Nuorisokasvatus on nuorten suhteiden tukemista:

1. Nuorten suhde toisiin nuoriin
2. Nuorten suhde luotettaviin aikuisiin
3. Nuorten suhde palvelujärjestelmään ja rakenteisiin
4. Nuorten suhde alueeseen ja lähiympäristöön
5. Nuorten suhde päätöksentekoon ja yhteiskuntaan
6. Nuorten suhde maailmaan, kulttuuriin ja luontoon

[\(Nuorisotyön suhdeteorian lähde: Kauppinen, E., Kiilakoski, T. 2022. Suhdeteoria. Power Point -esitys. Saatavissa Kanuunan sivuilta materiaalipankista.\)](#)

Nuorisotyön kriteeristö on tarkoitettu työn kehittämisen välineeksi auditointi- ja itsearviointimallin periaatteiden mukaisesti. Sen tuottamaa arviointitietoa on tarkoitus käyttää kehittämiskohteiden löytämiseen. Kriteereitä on yhteensä 22 ja ne on jaettu suhdeteorian mukaisesti kuuteen suhteeseen. Tasoja löytyy neljä, kuten aiemmin kehitetyissä kriteeristöissä, ja toimintaperiaate on sama. Alempi taso sisältyy ylempään tasoon. Suoraan ei voi hypätä tasolle kolme.

Tasokuvausten nimet ovat muuttuneet ja tässä kriteeristössä ne ovat:

1. TASO	2. TASO	3. TASO	4. TASO
(ajateltu, ymmärretty)	(tehty, tunnistettu)	(suunnitelmallisuus)	(nuoret aktiivisia, toiminnan kehittäminen)

Kriteeristön läpileikkaavina arvoina ovat osallisuus, yhteisöllisyys, moninaisuus ja yhdenvertaisuus. Kriteeristössä toistuvia termejä ovat suunnitelmallisuus ja toiminnallisuus. Suunnitemallisuudella tarkoitetaan sitä, että työtä raportoidaan, arvioidaan, kehitetään ja suunnitellaan. Toiminnallisuudella tarkoitetaan tekemistä. Kriteeristöä voi itsearviointien lisäksi hyödyntää edelleen myös auditoinnissa, mutta se vaatii keskustelua jo havainnointivaiheessa, sillä kasvatuksen laatua ei voida tulkita pelkästään tilanteita seuraamalla. Nuorisotyön kriteeristön kehittäminen käynnistyi syksyllä 2021 Kanuunan Arviointi ja dokumentointi -verkoston tapaamisessa yhteisellä päätöksellä.

Kriteeristön vertaiskehittämisryhmään kuuluivat nuorisotyön ammattilaiset Saara Kiiskinen Taipalsaareltä, Tuula Tissari Kotkasta, Ida Rauhala ja Anu Puolanne Oulusta, Minna Sirviö Helsingistä, Riitta Mikkonen Lappeenrannasta sekä Petra Sorvisto Espoosta. Lisäksi työskentelyssä ovat olleet mukana Nuorisotutkimusseuran tutkijat Tomi Kiilakoski ja Eila Kauppinen.

Arviointikriteerejä on yhteensä 22 ja ne jakautuvat kuuden suhteen alle

1. Nuorten suhde toisiin nuoriin
 - 1.1. Kaveri suhteiden mahdollistaminen ja tukeminen
 - 1.2. Harrastaminen ja toimintaryhmät
 - 1.3. Seurustelu
 - 1.4. Nuorten omaehtoisen toiminnan mahdollistaminen
 - 1.5. Vuorovaikutustaitojen vahvistaminen/vahvistuminen
 - 1.6. Tunnetaidot
 - 1.7. Turvataidot
2. Nuorten suhde luotettaviin aikuisiin
 - 2.1. Nuorten suhde huoltajiin/lähiyhteisöön
 - 2.2. Nuorten yksilöllinen kohtaaminen
 - 2.3. Nuorten vuorovaikutuksen tukeminen aikuisten kanssa
3. Nuorten suhde omaan alueeseen ja lähiympäristöön
 - 3.1. Nuoret toimijoina omassa lähiympäristössään
 - 3.2. Turvallisuuden tunteen edistäminen alueella
4. Nuorten suhde palvelujärjestelmään ja rakenteisiin
 - 4.1. Koulutus
 - 4.2. Työelämätaitojen tukeminen
 - 4.3. Palveluohjaus
 - 4.4. Digitaaliset palvelujärjestelmät
5. Nuorten suhde päätöksentekoon ja yhteiskuntaan
 - 5.1. Kansalaisuus ja demokratiataidot
 - 5.2. Nuorten innostaminen vaikuttamiseen
 - 5.3. Nuoruuden edunvalvonta ja elinoloihin vaikuttaminen
6. Nuorten suhde maailmaan, kulttuuriin ja luontoon
 - 6.1. Ekologisesti kestävä ja vastuullinen elämäntapa
 - 6.2. Sosiaalisesti vastuullinen ja kestävä elämäntapa
 - 6.3. Kulttuurisesti vastuullinen ja kestävä elämän tapa

1. Nuorten suhde toisiin nuoriin

1.1 Kaverisuhteiden mahdollistaminen ja tukeminen

Toiminta edistää kaverisuhteita ja yhteisöllisyyttä. Haavoittuvassa asemassa olevia nuoria ovat esim. seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin kuuluvat, vieraita kieliä äidinkielenään puhuvat tai ulkomailla syntyneet. Haavoittuvaan asemaan altistaa myös lapsiperheköyhyys, kodin ulkopuolelle sijoittaminen sekä paperittomuus.

1. TASO	2. TASO	3. TASO	4. TASO
Nuorisotyöntekijät ymmärtävät yksinäisyyden tuomia riskejä ja ryhmään kuulumisen tuomia positiivisia asioita. Sekä yksin, että ryhmässä oleviin nuoriin kiinnitetään huomiota.	Nuorisotyöntekijät rakentavat toista kunnioittavan ja turvallisen ilmapiirin, jossa nuoria rohkaistaan dialogiin toisten nuorten kanssa. Nuorisotyöntekijät tunnistavat haavoittuvassa asemassa olevia nuoria, jotka ovat alttiita yksinäisyydelle.	Nuorisotyöntekijät suunnittelevat toimintaa niin, että myös haavoittuvassa asemassa olevat nuoret on huomioitu. Nuorisotyöntekijät asettavat toiminnalle tavoitteita yhdenvertaisuuden edistämiseksi.	Nuorisotyöntekijät toimivat aktiivisesti, jotta nuoret voivat solmia kaverisuhteita yli ryhmärajojen. Nuorisotyöntekijät seuraavat ja arvioivat tavoitteiden toteutumista.

1.2 Harrastaminen ja toimintaryhmät

Toiminta edistää kaverisuhteita ja yhteisöllisyyttä. Mahdollistetaan harrastaminen kaikille, esim. tarjoamalla maksuttomia harrastuksia. Ymmärretään taloudellisen eriarvoisuuden merkitys nuoren elämässä. Ennen harrastuksiin ohjaamista pyritään selvittämään, huomioiko harrastuksen järjestäjä nuorten moninaisuuden toiminnassaan.

1. TASO	2. TASO	3. TASO	4. TASO
Nuorisotyöntekijät ymmärtävät harrastusten ja toimintaryhmien merkityksen erilaisille nuorille. Nuorille tiedotetaan harrastusmahdollisuuksista.	Nuorisotyöntekijät auttavat pyydettyä nuoria löytämään harrastuksia. Nuorisotyöntekijät ohjaavat ja saattavat nuoria muiden toimijoiden järjestämään harrastustoimintaan. Tarvittaessa harrastustoimintaa järjestetään itse.	Nuorisotyöntekijät asettavat toiminnalle nuorisoyöllisiä tavoitteita. Nuorisoyöllä poistetaan rakenteellisia ja sosiaalisia esteitä harrastuksiin osallistumiselta.	Nuorisotyöntekijät toimivat aktiivisesti, jotta nuoret löytävät itselleen mielekästä vapaa-ajan toimintaa ja vertaisryhmiä. Toiminnan järjestämisessä on huomioitu nuorten moninaisuus. Nuorisotyöntekijät seuraavat ja arvioivat tavoitteiden toteutumista.

1.3 Seurustelu

Nuorisotyöntekijät huomioivat seurustelun moninaisuuden. Ymmärretään myös esimerkiksi se, että kaikkien ei tarvitse seurustella. Nuorten kanssa keskustellaan siitä, että myös seurustellessa jokaisella on oikeus seksuaaliseen itsemääräämisoikeuteen, ja velvollisuus kunnioittaa toisten seksuaalisia rajoja ja siihen liittyviä haluja sekä toiveita.

1. TASO	2. TASO	3. TASO	4. TASO
Nuorisotyöntekijät ymmärtävät seurustelusuhteisiin tai seurusteluun liittyvän moninaisuuden ja seurustelun merkityksen osana nuoruuden kehitystehtävää.	Nuorisotyöntekijät tunnistavat nuorten seurusteluun liittyviä haasteita ja ilmiöitä. Nuorisotyöntekijöillä on valmiuksia ja herkkyyttä keskustella seurusteluun liittyvistä asioista nuorten kanssa.	Nuorisotyöntekijät ottavat nuorten kanssa puheeksi tunnistetut seurusteluun liittyvät asiat oikea-aikaisesti ja suunnitelmallisesti.	Nuorisotyöntekijät rakentavat turvallisen ja toista kunnioittavan keskusteluympäristön seksuaalisuuteen ja seurusteluun liittyvissä asioissa, jotta nuoret uskaltavat ottaa asioita puheeksi. Nuorisotyöntekijät seuraavat ja arvioivat suunnitelmallisen työn toteutumista.

1.4 Nuorten omaehtoisen toiminnan mahdollistaminen

Otetaan huomioon nuorten moninaisuus ja erilaiset elämäntilanteet. Kaikille tulisi taata yhdenvertainen oikeus ja mahdollisuus omaehtoiseen toimintaan. Toisaalta ymmärretään myös levon tarve vapaa-ajalla.

1. TASO	2. TASO	3. TASO	4. TASO
Nuorisotyöntekijät ymmärtävät omaehtoisen toiminnan osallistavan merkityksen erilaisille nuorille.	Nuorisotyöntekijät kannustavat nuoria omaehtoiseen toimintaan huomioiden arjen kuormituksen ja nuorten erilaiset elämäntilanteet.	Nuorisotyöntekijät tunnistavat omaehtoisen toiminnan tarpeita ja purkavat syrjiviä rakenteita niin, että kaikilla nuorilla on halutessaan mahdollisuus järjestää ja osallistua omaehtoiseen toimintaan.	Nuorisotyöntekijät rakentavat toimintaympäristöjä, jotka kannustavat nuoria yhteisöllisyyteen ja ottamaan järjestämänsä toimintaan mukaan laajemmin muita nuoria.

1.5 Vuorovaikutustaitojen vahvistaminen/ vahvistuminen

Autetaan poistamaan vuorovaikutuksen esteitä, esim. tunnistetaan tilanteet, jotka edellyttävät tulkin käyttöä. Näin varmistetaan, että nuoret ovat keskenään yhdenvertaisessa asemassa mm. ristiriitatilanteissa.

1. TASO	2. TASO	3. TASO	4. TASO
Nuorisoyöntekijät ymmärtävät vuorovaikutustaitojen merkityksen ja heillä on valmiudet vahvistaa vuorovaikutustaitoja.	Nuorisoyöntekijät tunnistavat vuorovaikutustilanteiden haasteita. Nuorisoyöntekijöillä on valmiudet ja herkkyyttä keskustella vuorovaikutustilanteisiin liittyvistä asioista erilaisten nuorten kanssa.	Nuorisoyöntekijät ottavat nuorten kanssa suunnitelmallisesti puheeksi tunnistetut tilanteet. Nuorisoyössä harjoitellaan ja vahvistetaan vuorovaikutustaitoja suunnitelmallisesti ja toiminnallisesti erilaiset nuoret huomioiden.	Nuorisoyöntekijät rakentavat pitkäjänteisesti turvallisen ja toista kunnioittavan keskusteluilmapiiirin, jossa nuoret voivat olla dialogissa ryhmärajojen yli toistensa kanssa myös vastakkainasettelutilanteissa. Nuorisoyöntekijät seuraavat ja arvioivat suunnitelmallisen työn toteutumista.

1.6 Tunnetaidot

Tunnistaa, ilmaista, hallita, ymmärtää ja sallia tunteita

1. TASO	2. TASO	3. TASO	4. TASO
Nuorisoyöntekijät ymmärtävät tunnetaitojen merkityksen ja heillä on valmiudet vahvistaa tunnetaitoja.	Nuorisoyöntekijät edistävät nuorten hyvinvointia vahvistamalla nuorten tunnetaitoja. Nuorisoyöntekijöillä on valmiudet ja herkkyyttä keskustella arjen kuormitukseen ja erilaisiin elämäntilanteisiin liittyvistä asioista erilaisten nuorten kanssa.	Nuorisoyöntekijät rakentavat toimintaympäristöjä, joissa nuoret voivat harjoitella ja vahvistaa tunnetaitoja suunnitelmallisesti ja toiminnallisesti erilaiset nuoret huomioiden.	Nuorisoyöntekijät rakentavat toista kunnioittavan ja empaattisen ilmapiiirin, jossa nuoret voivat näyttää tunteensa ja käsitellä ja puhua tunteistaan. Nuorisoyöntekijät seuraavat ja arvioivat suunnitelmallisen työn toteutumista.

1.7 Turvataidot

Tunnistaa rajat sekä oikeus omiin rajoihin. Valmius suojella itseään, edistää hyvinvointia. Nykylainsäädännössä suostumuksellisuus on ratkaisevassa asemassa. Jokaisella on oikeus seksuaaliseen itsemääräämisoikeuteen.

1. TASO	2. TASO	3. TASO	4. TASO
Nuorisotyöntekijät ymmärtävät turvataitojen merkityksen ja heillä on valmiudet vahvistaa nuorten turvataitoja. Nuorisotyöntekijät tunnistavat haavoittuvassa asemassa olevat nuoret.	Nuorisotyöntekijät tunnistavat ajankohtaisia ilmiöitä erilaisissa nuorten toimintaympäristöissä ja keskustelevat niistä nuorten kanssa. Nuorisotyöntekijät edistävät nuorten hyvinvointia vahvistamalla nuorten turvataitoja.	Nuorisotyöntekijät rakentavat nuorille mahdollisuuksia harjoitella ja vahvistaa turvataitoja suunnitelmallisesti ja toiminnallisesti huomioiden haavoittuvassa asemassa olevat nuoret.	Nuorisotyöntekijät rakentavat toista kunnioittavan ja turvallisen ilmapiirin, jossa nuoria rohkaistaan dialogiin toisten nuorten kanssa. Nuorisotyöntekijät seuraavat ja arvioivat suunnitelmallisen työn toteutumista.

2. Nuorten suhde luotettaviin aikuisiin

2.1 Nuorten suhde huoltajiin/lähiyhteisöön

Lähiyhteisöllä tarkoitetaan aikuisia, jotka ovat rinnastettavissa perheeseen.

1. TASO	2. TASO	3. TASO	4. TASO
Nuorisotyöntekijät ymmärtävät nuorten ja huoltajien/lähiyhteisön välisten suhteiden merkitykset sekä lähiyhteisöjen moninaisuuden kuten erilaiset perheet ja elinympäristöt.	Nuorisotyöntekijät tunnistavat nuoren ja huoltajien/lähiyhteisöjen välisten suhteiden vahvuuksia ja mahdollisia haasteita. Nuorisotyöntekijät ottavat nuorten kanssa puheeksi huoltajiin/lähiyhteisön välisiin suhteisiin liittyviä asioita.	Nuorisotyöntekijät osallistuvat suunnitelmallisesti nuorten ja huoltajien/lähiyhteisön välisen suhteen tukemiseen huomioiden kulttuuriset ja sosiaaliset erityispiirteet. Nuorisotyöntekijät tukevat nuorta tuomaan oman äänensä kuuluviin.	Nuorisotyöntekijät tukevat aktiivisesti nuoren ja huoltajien/lähiyhteisön välistä suhdetta ja keskinäistä ymmärrystä (tarvittaessa) yhteistyössä muiden ammattilaisten kanssa. Nuorisotyöntekijät tukevat nuoren ja hänen huoltajiensa/lähiyhteisönsä välistä dialogia.

2.2 Nuorten yksilöllinen kohtaaminen

Nuorisotyöntekijät tiedostavat, että arvostaminen on asenne ja kohtaaminen on taito.

1. TASO	2. TASO	3. TASO	4. TASO
Nuorisotyöntekijät ymmärtävät nuorten yksilöllisen kohtaamisen merkityksen ja sen, että kohtaaminen on prosessi, joka edellyttää kuuntelua, luottamusta, välittämistä sekä läsnäoloa. Nuorisotyöntekijät huomioivat nuoret yksilöllisesti ja kunnioittavat heitä taustoista riippumatta.	Nuorisotyöntekijät tunnistavat nuorten yksilöllisiä tarpeita ja osoittavat kiinnostusta nuorten persoonia, ominaisuuksia ja sen hetkisiä elämäntilanteita kohtaan. Nuorisotyöntekijät ovat pohtineet nuorten yksilöllisen kohtaamisen tapaa omassa toiminnassaan sekä työyhteisössä.	Nuorisotyöntekijät työskentelevät suunnitelmallisesti ja toiminnallisesti muodostaakseen luottamussuhteen nuorisotyöntekijöiden ja erilaisten nuorten välille. Nuorisotyöntekijät huomioivat myös ne nuoret, joihin on vaikeaa luoda suhdetta. Nuorisotyöntekijöillä on herkkyys tunnistaa tilanteet, joissa nuorille annetaan omaa tilaa sekä tilanteet, joissa nuori tarvitsee aikuista.	Nuorisotyöntekijät rakentavat turvallisen ja toista kunnioittavan ilmapiirin, jossa nuoret uskaltavat ottaa vaikeitakin asioita puheeksi. Nuorisotyöntekijöillä on valmiudet ottaa vastaan nuorten tunnereaktioita, käsitellä erilaisiin elämäntilanteisiin liittyviä kysymyksiä ja tehdä tarvittavia toimenpiteitä.

2.3 Nuorten vuorovaikutuksen tukeminen aikuisten kanssa

Tässä kriteerissä tuetaan nuorten vuorovaikutusta muiden aikuisten kuin huoltajien/lähiyhteisön tai nuorisotyöntekijän kanssa. Nuorisotyöntekijä toimii sensitiivisesti kaikissa tilanteissa.

1. TASO	2. TASO	3. TASO	4. TASO
Nuorisotyöntekijät ymmärtävät nuorten ja aikuisten välistä vuorovaikutusta ja siihen liittyviä ilmiöitä, kuten vastakkainasettelu. Nuorisotyöntekijät ymmärtävät nuorisotyön roolin vuorovaikutuksen edistämässä nuorten ja aikuisten välillä.	Nuorisotyöntekijät tunnistavat nuorten ja aikuisten välisen vuorovaikutuksen haasteet ja mahdollisuudet. Nuorisotyöntekijät tuovat työssään esiin nuoruuteen ja nuoriin liittyviä ilmiöitä. Nuorisotyöntekijät ottavat nuorten kanssa puheeksi nuorten ja aikuisten välisiin suhteisiin liittyviä asioita.	Nuorisotyöntekijät osallistuvat suunnitelmallisesti nuorten ja aikuisten välisen suhteen tukemiseen huomioiden kulttuuriset ja sosiaaliset erityispiirteet. Nuorisotyöntekijät tukevat nuorten ja aikuisten välistä dialogia. Nuorisotyöntekijät huomioivat nuorten ja aikuisten väliseen vuorovaikutukseen liittyviä rakenteellisia haasteita.	Nuorisotyöntekijät ohjaavat aktiivisesti nuoria tuomaan vuorovaikutustilanteissa esiin mielipiteitään ja perustelemaan niitä. Nuorisotyöntekijät rakentavat turvallisia tilanteita, joissa nuoret ja aikuiset voivat käydä dialogia.

3. Nuorten suhde alueeseen ja omaan lähiympäristöön

3.1 Nuoret toimijoina omassa lähiympäristössään

Nuorisotyöntekijät ymmärtävät osallisuuden merkityksen tukiessaan nuorten suhdetta omaan alueeseensa ja lähiympäristöönsä. Tiedostetaan se, että kaikkien ei tarvitse osallistua kokeakseen osallisuutta. Kriteerissä huomioidaan nuorten moninaisuus sekä nuorten oikeus ja mahdollisuus osallistua.

1. TASO	2. TASO	3. TASO	4.TASO
Nuorisotyöntekijät ymmärtävät, että nuorilla tulee olla yhdenvertaiset mahdollisuudet olla toimijoina omassa lähiympäristössään. Nuorisotyöntekijät ymmärtävät osallisuuden tasoja ja merkityksiä.	Nuorisotyöntekijät pyrkivät aktiivisesti tukemaan nuorten osallisuutta omassa lähiympäristössään. Nuorisotyöntekijät tunnistavat haavoittuvassa asemassa olevia nuoria ja ryhmiä, jotka tarvitsevat enemmän tukea ja ohjausta toimijuuteensa.	Nuorisotyöntekijät asettavat toiminnalle tavoitteita yhdenvertaisen toimijuuden edistämiseksi ja huomioivat nuorten erilaiset tavat osallistua ja vaikuttaa omassa lähiympäristössään. Nuorisotyöntekijät osallistavat nuoria suunnitelmallisesti toiminnan järjestämiseen. Nuorisotyöntekijät rohkaisevat ja tarvittaessa auttavat nuoria toimimaan omassa lähiympäristössään.	Nuorisotyöntekijät mahdollistavat nuorten omaehtoisen toiminnan lähiympäristössä. Nuorisotyöntekijöiden tehtävänä on auttaa nuoria tarvittaessa ja arvioida oman työnsä tavoitteiden toteutumista.

3.2 Turvallisuuden tunteen edistäminen alueella

Huomioidaan nuorten moninaisuus sekä kuullaan heitä turvallisuuden tunteeseen liittyvissä asioissa. Ymmärretään moniammatillisen yhteistyön merkitys ja nuorisotyön rooli turvallisuuden tunteen edistämässä alueella.

1. TASO	2. TASO	3. TASO	4. TASO
Nuorisoyöntekijät ymmärtävät nuorisotyön roolin turvallisuuden tunteen edistämässä alueella.	Nuorisoyöntekijät tunnistavat tilanteita ja ilmiöitä, jotka uhkaavat turvallisuuden tunnetta. Nuorisoyöntekijöillä on valmiudet reagoida muuttuviin tilanteisiin nopeasti.	Nuorisoyöntekijät keräävät kokemuksia alueen turvallisuudesta. Saadun tiedon perustella nuorisoyöntekijät tekevät suunnitelmallista ja toiminnallista työtä turvallisuuden tunteen parantamiseksi tarvittaessa yhteistyössä muiden alueella toimivien kanssa.	Nuorisoyöntekijät rakentavat tilanteita, joissa nuorilla on mahdollisuus omalla toiminnallaan vahvistaa turvallisuuden tunnetta alueella. Nuorisoyöntekijät seuraavat ja arvioivat suunnitelmallisen työn toteutumista.

4. Nuorten suhde palvelujärjestelmään ja rakenteisiin

4.1 Koulutus

Taso 1: voidaan tiedottaa esimerkiksi yhteishausta. Taso 3: ohjataan muihin kuin nuorisopalveluiden omiin palveluihin.

1. TASO	2. TASO	3. TASO	4. TASO
Nuorisoyöntekijät ymmärtävät erilaisten koulutuspolkujen mahdollisuudet ja haasteet. Nuorisoyöntekijät ymmärtävät, että nuorilla tulee olla yhdenvertaiset mahdollisuudet kouluttautumiseen. Nuorisoyöntekijät tunnistavat oman paikkansa nuorille tarjottavien palveluiden verkostossa ja tiedottavat koulutusmahdollisuuksista tarvittaessa.	Nuorisoyöntekijät tunnistavat haavoittuvassa asemassa olevat nuoret (yksilöt ja ryhmät), jotka tarvitsevat enemmän tukea ja ohjausta.	Nuorisoyöntekijät asettavat toiminnalle nuorisoyöllisiä tavoitteita. Nuorisoyöntekijät tukevat ja ohjaavat tarvittaessa nuoria palveluihin.	Nuorisoyöntekijät rakentavat tilanteita, joissa nuorilla on mahdollisuus tunnistaa omia vahvuuksiaan ja mielenkiinnon kohteitaan opintoihin ja koulutukseen liittyen. Nuorisoyöntekijät seuraavat ja arvioivat suunnitelmallisen työn toteutumista.

4.2. Työelämätaitojen tukeminen

Työelämä taitoja ovat muun muassa hyvä asenne, oma-aloitteisuus, aktiivisuus ja vuorovaikutustaidot. 3. tasolla työelämätaitojen suunnitelmallinen ja toiminnallinen harjoittelu voi tapahtua esimerkiksi Työpajoilla, cv-pajassa, Tet-jaksoilla, kesätyömahdollisuuksia tarjoamalla, apuohjaaja toiminnalla, koulujen kanssa tehdyssä yhteistyössä, työelämä infoissa sekä harjoittelu mahdollisuuksia tarjoamalla. 4. tasolla nuorisotyö antaa nuorille mahdollisuuksia vastuunkantoon, ja omien taitojen hyödyntämiseen. Nuoristyö mahdollistaa esimerkiksi ravintolapäivät, kirpparit ja palkkaa nuoren dj:ksi nuorisotilalle tai tapahtumaan jne.

1. TASO	2. TASO	3. TASO	4. TASO
Nuorisotyöntekijät ymmärtävät erilaisten taitojen merkityksen työelämässä. Nuorisotyöntekijät ymmärtävät, että nuorilla tulee olla yhdenvertaiset mahdollisuudet työelämätaitojen harjoitteluun.	Nuorisotyöntekijät pyrkivät aktiivisesti tukemaan nuorten työelämätaitoja. Nuorisotyöntekijät tunnistavat haavoittuvassa asemassa olevia nuoria ja ryhmiä, jotka tarvitsevat enemmän tukea ja ohjausta työelämätaitoihinsa.	Nuorisotyössä harjoitellaan ja vahvistetaan nuorten työelämätaitoja suunnitelmallisesti ja toiminnallisesti huomioiden haavoittuvassa asemassa olevat nuoret.	Nuorisotyö tukee nuorten yritteliäisyyttä. Nuorisotyöntekijät rakentavat tilanteita, joissa nuorilla on mahdollisuus harjoitella työelämätaitoja ja käyttää omia kykyjään. Nuorisotyöntekijät seuraavat ja arvioivat suunnitelmallisen työn toteutumista.

4.3 Palveluohjaus

Tässä kriteerissä korostuu yksilönäkökulma ja nuorisotyöntekijä tunnistaa missä vaiheessa nuori ohjataan muiden palveluiden piiriin. Työmuodoissa, joissa tehdään paljon yksilötyötä, voidaan pyrkiä 4. tasolle.

1. TASO	2. TASO	3. TASO	4. TASO
Nuorisotyöntekijät tuntevat palvelujärjestelmän ja he ymmärtävät nuoren tarpeet ja oman roolinsa osana palveluverkosta. Nuorisotyöntekijät tunnistavat haavoittuvassa asemassa olevat nuoret.	Nuorisotyöntekijät etsivät yhdessä nuoren kanssa hänen tarpeitaan vastaavia palveluja	Nuorisotyöntekijät ohjaavat ja tarvittaessa saattavat nuoren hänen tarvitsemiensa palveluiden piiriin	Nuorisotyöntekijät työskentelevät pitkäjänteisesti yksilötyötä tehden yhdessä nuoren ja hänen verkostonsa kanssa

4.4. Digitaaliset palvelujärjestelmät

Tässä kriteerissä nuorisotyöntekijä tukee nuoren suhdetta digitaliseen palvelujärjestelmään ja tukee nuoretoimimista siellä. Muun muassa teknologiaan liittyvien valmiuksien tukeminen. Esimerkiksi Kela on osa digitaalista palvelujärjestelmää. 2. tasolla esteitä voivat olla esimerkiksi, jos nuorella ei ole käytössään konetta tai taitoja ja valmiuksia laitteiden käyttöön.

1. TASO	2. TASO	3. TASO	4. TASO
Nuorisotyöntekijät tuntevat digitaalisen palvelujärjestelmän ja ymmärtävät sen merkityksen palveluiden saavutettavuudessa	Nuorisotyöntekijät keskustelevat nuorten kanssa digitaalisten palvelujärjestelmien käyttämisestä tunnistaen esteet ja edellytykset.	Nuorisotyössä hyödynnetään suunnitelmallisesti digitaalisia palvelujärjestelmiä. Nuorisotyöntekijät tukevat nuorten toimimista digitaalisissa palvelujärjestelmissä huomioiden saavutettavuuden näkökulmat.	Nuorisotyöntekijät rakentavat turvallisen ympäristön, jossa nuoret voivat tarkastella kriittisesti digitaalisia palvelujärjestelmiä. Nuorisotyöntekijät seuraavat ja arvioivat suunnitelmallisen työn toteutumista.

5. Nuorten suhde päätöksentekoon ja yhteiskuntaan

5.1 Kansalaisuus ja demokratiataidot

Tämä kriteeri yhdistää demokratiataidot ja kansalaisuuden. Nuorisotyöntekijä tukee nuoria argumentointiin ja kriittiseen ajatteluun. Nuorisotyöntekijät tukevat nuorten osallisuutta yhteiskuntaan vahvistamalla nuorten demokratiataitoja. Demokratiataitoja ovat esim. vuoropuhelu, päättäminen, kuunteleminen, äänestäminen, osallistuminen ja vaikuttaminen. Kansalaisuus voidaan määritellä neljällä ulottuvuudella sen oikeuksien ja velvollisuuksien kanssa:
Poliittinen ulottuvuus: Kansalaisuus tarkoittaa poliittisia oikeuksia ja vastuuta valtiolle.
Taloudellinen ulottuvuus: Kansalaisuus tarkoittaa oikeutta työskennellä ja päästä kuluttajamarkkinoille. Edistää yhteiskuntaa ja sen kehitystä.
Sosiaalinen ulottuvuus: Kansalaisuudella tarkoitetaan valtion normien, tapojen ja lakien kunnioittamista.
Kulttuurinen ulottuvuus: Kansalaisuudella tarkoitetaan yhteisen kulttuuriperinnön, kuten kielen ja kirjoituksen, tuntemusta.

1. TASO	2. TASO	3. TASO	4. TASO
Nuorisotyöntekijät ymmärtävät, mitä kansalaisuudella ja demokratiataidoilla tarkoitetaan. Nuorisotyöntekijät ymmärtävät demokratiataitojen merkityksen.	Nuorisotyöntekijät tunnistavat asiat ja paikat, joissa keskustella demokratiataidoista nuorten kanssa. Nuorisotyöntekijät keskustelevat nuorten kanssa demokratiataidoista huomioiden nuorten moninaisuuden.	Nuorisotyöntekijät tarjoavat nuorille mahdollisuuksia harjoitella ja vahvistaa demokratiataitoja suunnitelmallisesti ja toiminnallisesti.	Nuorisotyöntekijät rohkaisevat nuoria käyttämään demokratiataitoja omassa arjessaan. Nuorisotyöntekijät seuraavat ja arvioivat suunnitelmallisen työn toteutumista.

5.2 Nuorten innostaminen vaikuttamiseen

Vaikuttamiseen innostaminen voi olla esimerkiksi seuraavien asioiden mahdollistamista ja tukemista: omaehtoinen toiminta, aktivismi sekä osallisuuden kokemusten mahdollistaminen. Nuorisotyöntekijä vahvistaa nuorten luottamusta siihen, että he voivat vaikuttaa omaan arkeen, elämään ja yhteiskuntaan. Tunnistetaan, että vaikka nuori olisi vähemmistöön kuuluva, hän voi vaikuttaa kaikkiin asioihin, ei vain niihin, jotka koskevat omaa taustaa.

1. TASO	2. TASO	3. TASO	4. TASO
Nuorisotyöntekijät ymmärtävät vaikuttamisen eri muotoja ja niiden merkityksiä nuorten elämässä.	Nuorisotyöntekijät tunnistavat mahdollisuuksia innostaa nuoria ja tarjoavat satunnaisesti vaikuttamismahdollisuuksia	Nuorisotyöntekijät tukevat suunnitelmallisesti ja toiminnallisesti nuoria toimimaan yhdessä ja vaikuttamaan nuorille tärkeisiin asioihin.	Nuorisotyöntekijät tukevat nuorten mahdollisuuksia olla mukana ideoimassa ja toteuttamassa toimintaa myös eri sukupolvien kanssa. Nuorisotyöntekijät seuraavat ja arvioivat suunnitelmallisten työn toteutumista.

5.3 Nuoruuden edunvalvonta ja elinoloihin vaikuttaminen

Nuoruus elämänvaiheena on itsessään tärkeä ja nuorisotyön tehtävänä on puolustaa sitä. 4. tasolla puhutaan nuorisotyöstä, sillä yksittäinen nuorisotyöntekijä ei pysty varmistamaan tätä asiaa yksin. Tässä kohtaa edellytetään kunnassa/kaupungissa rakenteita. Vähemmistöihin kuuluvat nuoret eivät saa ääntään kuuluviin riittävän hyvin, jos emme erityisesti kiinnitä siihen huomiota.

1. TASO	2. TASO	3. TASO	4. TASO
Nuorisotyöntekijät ymmärtävät oman roolinsa nuoruuden edunvalvojina.	Nuorisotyöntekijät kuulevat nuoriin ja nuorten elämään liittyviä tarpeita ja ilmiöitä ja tuovat tietoa nuorisopalveluiden omaan keskusteluun.	Nuorisotyöntekijät tukevat suunnitelmallisesti ja toiminnallisesti dialogisuuden rakentamista eri toimijoiden ja sukupolvien välillä.	Nuorisotyöllä varmistetaan nuorille kanavia ja tilanteita saada heidän mielipiteensä ja näkökulmansa esiin muuallakin kuin nuorisotyössä.

6. Nuorten suhde maailmaan, kulttuuriin ja luontoon

6.1 Ekologisesti kestävä ja vastuullinen elämäntapa

Tämä kriteeri sisältää seuraavia asioita: luontosuhde, luonnonvarojen säilyttäminen, ilmastonmuutos, kierrättäminen ja uusiokäyttö, kestäväenergia, ekologinen- ja vastuullinen kuluttaminen sekä taloudellisesti kestävä elämäntapa. Muista arviointinäkökulmana nuoren suhde maailmaan ja luontoon. Tietoa: <https://kestavaelamantapa.fi/>

1. TASO	2. TASO	3. TASO	4. TASO
Nuorisotyöntekijät ymmärtävät ekologisesti kestävä elämäntavan merkityksen ja heillä on valmiudet vahvistaa nuorten ekologisesti kestäviä elämäntapoja.	Nuorisotyöntekijät tunnistavat ekologisesti kestävä elämäntavan osa-alueita ja niiden merkityksiä nuorten elämässä. Nuorisotyöntekijät keskustelevat ekologisesti kestävä elämäntapaan liittyvistä asioista nuorten kanssa.	Nuorisotyöntekijät rakentavat toimintaympäristöjä, joissa nuoret voivat harjoitella ja vahvistaa suunnitelmallisesti ja toiminnallisesti ekologisesti vastuullisten valintojen tekemistä huomioiden haavoittuvassa asemassa olevat nuoret.	Nuorisotyöntekijät rakentavat tilanteita, joissa nuorilla on mahdollisuus omalla toiminnallaan vahvistaa ekologisesti kestäviä ja vastuullisia elämäntapoja. Nuorisotyöntekijät seuraavat ja arvioivat suunnitelmallisen työn toteutumista.

6.2. Sosiaalisesti kestävä ja vastuullinen elämäntapa

Maailman kansalaisuuden tukeminen. Tämä kriteeri sisältää seuraavia asioita: ihmisoikeusperustaisuus, rauhankasvatus: rauha ja oikeudenmukaisuus, sukupuolten tasa-arvo, eriarvoisuuden vähentäminen. Muista arviointinäkökulmana nuoren suhde maailmaan, luontoon ja kulttuuriin. Tietoa: <https://kestavaelamantapa.fi/>

1. TASO	2. TASO	3. TASO	4. TASO
Nuorisotyöntekijät ymmärtävät sosiaalisesti kestävä elämäntavan merkityksen ja heillä on valmiudet vahvistaa nuorten sosiaalisesti kestäviä elämäntapoja.	Nuorisotyöntekijät tunnistavat sosiaalisesti kestävä elämäntavan osa-alueita ja niiden merkityksiä nuorten elämässä. Nuorisotyöntekijät keskustelevat sosiaalisesti kestävä elämäntapaan liittyvistä asioista nuorten kanssa.	Nuorisotyöntekijät rakentavat toimintaympäristöjä, joissa nuoret voivat harjoitella ja vahvistaa suunnitelmallisesti ja toiminnallisesti sosiaalisesti vastuullisten valintojen tekemistä huomioiden haavoittuvassa asemassa olevat nuoret.	Nuorisotyöntekijät rakentavat tilanteita, joissa nuorilla on mahdollisuus omalla toiminnallaan vahvistaa sosiaalisesti kestäviä ja vastuullisia elämäntapoja. Nuorisotyöntekijät seuraavat ja arvioivat suunnitelmallisen työn toteutumista.

6.3 Kulttuurisesti kestävä ja vastuullinen elämäntapa

Maailman kansalaisuuden tukeminen. Tämä kriteeri sisältää seuraavia asioita: Tavat, monimuotoisuus, erilaisten kulttuurien ymmärtäminen, kieli, perinteet, historia, antirasismi. Muista arviointinäkökulmana nuoren suhde maailmaan, luontoon ja kulttuuriin. Huomioidaan kahden tai useamman kulttuurin vaikutus nuoreen, tunnistetaan että se aiheuttaa haasteita nuoren elämään ja tuetaan nuorta niiden välillä elämisessä. Tietoa: <https://kestavaelamantapa.fi/>

1. TASO	2. TASO	3. TASO	4. TASO
Nuorisotyöntekijät ymmärtävät kulttuurisesti kestävä elämäntavan merkityksen ja heillä on valmiudet vahvistaa nuorten kulttuurisesti kestäviä elämäntapoja.	Nuorisotyöntekijät tunnistavat kulttuurisesti kestävä elämäntavan osa-alueita ja niiden merkityksiä nuorten elämässä. Nuorisotyöntekijät keskustelevat kulttuurisesti kestävä elämäntapaan liittyvistä asioista nuorten kanssa.	Nuorisotyöntekijät rakentavat toimintaympäristöjä, joissa nuoret voivat harjoitella ja vahvistaa suunnitelmallisesti ja toiminnallisesti kulttuurisesti vastuullisten valintojen tekemistä huomioiden haavoittuvassa asemassa olevat nuoret	Nuorisotyöntekijät rakentavat tilanteita, joissa nuorilla on mahdollisuus omalla toiminnallaan vahvistaa kulttuurisesti kestäviä ja vastuullisia elämäntapoja. Nuorisotyöntekijät seuraavat ja arvioivat suunnitelmallisen työn toteutumista.